

LOUIS: Hæfniviðmið/námsárangur í háskóla fyrir áhrif á samfélagið

LOUIS hæfniramminn er byggður á gildum samtaka bandarískra háskóla AAC&U

Kynning

LOUIS hæfniramminn er verkfæri til að styrkja almennan akademískan og persónulegan námsárangur eða lærdóm (e. learning outcomes) í námsgreinamiðuðum námskeiðum og námsleiðum í háskólanámi.

Hæfniramminn brúar bilið á milli breiðrar lýsingar á almennri hæfni sem kemur fram í hæfnirömmum og stefnuskjölum háskóla annars vegar og hins vegar greiningu og viðurkenningu á æskilegri frammistöðu nemenda sem sýnir fram hvernig slík almenn hæfni getur þróast.

LOUIS hæfniramminn gerir þetta a) með því að brjóta niður breiða hæfni í sértækari undirþætti hæfni sem nefnt er víddir og b) með því að lýsa mismunandi stigum hæfni þar sem veikleikum fækkar um leið og hæfnin verður margslungnari og þróaðri.

LOUIS hæfniramminn er byggður á gildum AAC&U sem samtökin notuðu til að þróa réttmætt námsmat fyrir grunnnám í háskólum.

LOUIS hæfniramminn samanstendur af 16 mismunandi hæfniflokkum, almennum og/eða persónulegum. Kennurum sem hafa áhuga á að nota LOUIS hæfnirammann til að styrkja almennan námsárangur eða lærdóm nemenda sinna er ekki ráðlagt að vinna með alla 16 hæfniflokkana í kennslu sinni. Í hverjum hæfniflokki eru 5 eða 6 víddir sem alls eru 81.

Kennurum er ráðlagt að velja aðeins þær víddir í hverri hæfni (2 eða 3) sem höfða mest til þeirra vegna þess að:

- Þær víddir í hæfninni eru þegar hluti af náms- og kennsluferlinu í námskeiðum þeirra þó að það sé frekar undirliggjandi en á yfirborðinu
- Þeim finnst að þessar víddir í hæfninni séu verulega mikilvægar og finna sig skuldbundna til að taka mið af þeim í kennslu sinni

Þegar kennarar hafa prófað að nota LOUIS hæfniramma og séð hvernig árangri það skilar gætu þeir viljað bæta fleirum við síðar.

16 hæfnirammar LOUIS

<u>Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund</u>	<u>Skapandi hugsun</u>	<u>Gagnrýnin hugsun</u>	<u>Siðferðilegur rökstuðningur</u>
<u>Hnattrænt nám:</u>	<u>Upplýsingalæsi</u>	<u>Rannsókn og greining</u>	<u>Heildrænt nám/sambætt nám</u>
<u>Þvermenningarlegt læsi – þekking og hæfni</u>	<u>Grunnstoðir símenntunar</u>	<u>Munnleg samskipti</u>	<u>Úrlausn vandamála</u>
<u>Læsi á megindegleg gögn</u>	<u>Lestur</u>	<u>Teymisvinna</u>	<u>Skrifleg samskipti</u>

Hvernig nota ég LOUIS í kennslu?

Veldu einn af hæfniflokkunum sextán og farðu í lýsinguna á þeim hæfniflokki. Auk lýsingar á viðkomandi hæfni í víðu samhengi er hún brotin niður í 5 eða 6 víddir, sem hver um sig gerir kröfur til nemenda um að sýna fram á mismunandi færni. Flestum kennurum finnst þessar víddir sem hæfnin er brotin niður í vera miklu nær því sem gerist venjulega í námi og kennslu en almenna lýsingin.

Fyrir hverja vídd sem hæfni er brotin niður í gefur LOUIS-hæfniramminn fjórar mismunandi staðhæfingar um frammistöðu sem eru til þess gerðar að skýra framfarir nemenda í viðkomandi vídd hæfninnar og um leið draga fram veikleika sem út af standa

og þætti sem nemandi þarf að bæta sig í. Staðhæfingarnar ættu að leiðbeina nemendum í námsferli sem hjálpar þeim að ráða bót á vanhæfni og beinir þeim í átt að margslungnari og þróaðri beitingu viðkomandi hæfni.

Smellið á hverja vídd til að fara í staðhæfingarnar fjórar sem lýsa framförum í frammistöðu.

NB: Sérfræðingar Aurora hæfnirammans bera fulla ábyrgð á þessu efni. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins og stofnunin bera enga ábyrgð á því hvernig upplýsingarnar kunna að verða notaðar.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Samfélagsleg þátttaka felur í sér samfélagsvitund og ábyrgð sem iðkuð er með því að leggja sitt af mörkum til að bæta líf fólks í samfélaginu. Í þessu felst að þróa með sér þekkingu, hæfni, gildi og áhugahvöt sem þarf til að stuðla að bættum lífsgæðum í samfélaginu bæði eftir pólitískum og ópólitískum leiðum. Persónuleg og samfélagsleg þátttaka sem er gefandi fyrir einstaklinginn og auðgandi fyrir samfélagið fellur einnig undir samfélagslega þátttöku.

Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund:

- [Fjölbreytileiki samfélaga og menningarheima](#)
- [Greining á þekkingu](#)
- [Borgaraleg sjálfsmynd og samfélagsleg skuldbinding](#)
- [Samskiptafærni](#)
- [Samfélagsleg virkni og ígrundun](#)
- [Samfélagslegt samhengi](#)

Til baka á [Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund: Fjölbreytileiki samfélaga og menningarheima

Nemandi sýnir fram á breytingu á eigin afstöðu og viðhorfum eftir að hafa unnið með og dregið lærdóm af fjölbreytileika samfélaga og menningar. Hvetur aðra til að taka þátt í margvíslegum samfélögum og fjölbreyttum menningarheimum.

Nemandi ígrundar hvernig eigin afstaða og viðhorf eru frábrugðin viðhorfum annarra menningarheima og samfélaga. Er forvitinn um hvað læra megi af margvíslegri menningu og mismunandi samfélögum.

Nemandi er meðvitaður um að eigin afstaða og viðhorf eru frábrugðin viðhorfum annarra menningarheima og samfélaga. Sýnir litla forvitni um hvaða lærdóm megi draga af margvíslegri menningu og mismunandi samfélögum.

Nemandi sýnir einhliða- og einstaklingsmiðaða afstöðu og viðhorf. Sýnir áhugaleysi eða hefur ekki trú á að hægt sé læra neitt af því að kynnast fjölbreyttum menningarheimum og mismunandi samfélögum.

Til baka á [Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund: Greining á þekkingu

Nemandi myndar tengsl milli þekkingar (staðreynda, kenninga, o.s.frv) úr eigin námi/fræðigrein og samfélagslegrar þátttöku og byggir á þeirri þekkingu þegar kemur að eigin þátttöku í málefnum samfélagsins, stjórnámum og stjórnun á opinberum vettvangi.

Nemandi greinir þekkingu (staðreyndir, kenningar, o.s.frv.) úr eigin námi/fræðigrein og tengir við samfélagslega þátttöku, s.s. eigin þátttöku í málefnum samfélagsins, stjórnámum og stjórnun á opinberum vettvangi.

Nemandi er farinn að tengja á milli þekkingar (staðreynda, kenninga, o.s.frv) úr eigin námi/fræðigrein og samfélagslegrar þátttöku, sem og eigin þátttöku í málefnum samfélagsins, stjórnámum og stjórnun á opinberum vettvangi.

Nemandi er byrjaður að bera kennsl á þekkingu (staðreyndir, kenningar, o.s.frv.) úr eigin námi/fræðigrein og tengja það við samfélagslega þátttöku, s.s. eigin þátttöku í málefnum samfélagsins, stjórnámum og stjórnun á opinberum vettvangi.

Til baka á [Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)**Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund: Borgaraleg sjálfsmynd og samfélagsleg skuldbinding**

Nemandi sýnir fram á reynslu af þátttöku í samfélagslegum verkefnum, lýsir því hvað reynslan kenndi honum/henni um sjálfan/sjálfa sig og hvaða áhrif sú reynsla hafði til að styrkja og skýra samfélagslega sjálfsmynd hans/hennar og áframhaldandi skuldbindingu til þátttöku í samfélagslegum verkefnum.

Nemandi sýnir fram á reynslu af þátttöku í samfélagsverkefnum, lýsir því hvað reynslan kenndi honum/henni um sjálfan/sjálfa sig í samhengi við vaxandi borgaralega sjálfsmynd og ábyrgðarkennd.

Gögn benda til að reynsla nemanda af þátttöku samfélagverkefnum sé til komin vegna krafna sem gerð voru til hans í námi fremur en að þau tengist samfélagslegri/borgaralegri sjálfsmynd.

Nemandi hefur litla eða enga reynslu af þátttöku í samfélagsverkefnum og tengir reynslu sína ekki við borgaralega sjálfsmynd.

Til baka á [Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund: Samskiptafærni

Nemandi beitir samskiptaháttum sem byggja á virkri hlustun, lagar sig að öðrum og skapar með því tengsl sem eru til þess fallin að ýta undir samfélagslegar aðgerðir.

Nemandi á árangursrík samskipti í samfélagslegu samhengi, sem sýna fram á færni í tjáningu, hlustun og því að aðlagða hugmyndir og skilaboð sín að sjónarmiðum annara.

Nemandi á samskipti í samfélagslegu samhengi, sem sýna fram á færni í fleiru en einum af eftirfarandi þáttum: tjáningu, hlustun, því að aðlagða hugmyndir og skilaboð sín að sjónarmiðum annara.

Nemandi hefur haft samskipti í samfélagslegu samhengi, sem sýna fram á færni í einum af eftirfarandi þáttum: tjáningu, hlustun, því að aðlagða hugmyndir og skilaboð sín að sjónarmiðum annara.

Til baka á [Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund: Samfélagsleg virkni og ígrundun

Nemandi sýnir fram á sjálfstæða reynslu og sýnir frumkvæði í liðsstjórnun í flóknum eða margþættum samfélagsverkefnum þar sem beitt var ígrundaðri innsýn eða greiningu á markmiðum og afrakstri eigin framlags

Nemandi hefur sjálfstæða reynslu af þátttöku í samfélagsverkefnum og hefur sinnt liðsstjórnun og beitt ígrundaðrari innsýn eða greininu á markmiðum, og afrakstri eigin framlags.

Nemandi hefur bersýnilega tekið þátt í samfélagsverkefnum og býr yfir grunnhæfni hvað varðar ígrundun eða lýsingar á hvernig aðgerðir geta gagnast einstaklingum eða samfélögum.

Nemandi hefur gert tilraunir til þátttöku í samfélagsverkefnum en sýnir litla innsýn þegar kemur að eigin markmiðum eða áhrifum og litla ábyrgðarkennd.

Til baka á [Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Samfélagleg þátttaka / samfélagsvitund: Samfélagslegt samhengi

Nemandi sýnir fram á hæfni og ábyrgðarkennd hvað varðar samvinnu bæði innan samfélags og þvert á samfélög í þeim tilgangi að ná samfélagslegum markmiðum.

Nemandi sýnir fram á hæfni og ábyrgðarkennd til að taka virkan þátt í vinnu um samfélagsleg málefni í þeim tilgangi að ná samfélagslegum markmiðum.

Nemandi sýnir fram á reynslu af því að bera kennsl á leiðir til að taka þátt í samfélagsverkefnum.

Nemandi hefur prófað að taka þátt í samfélagsverkefnum, matar mismunandi verkefni við sig til að sjá hvað hentar honum/henni

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skapandi hugsun er bæði hæfni við að tengja saman eða samþætta hugmyndir, myndir eða sérþekkingu sem er til staðar með frumlegum hætti og reynsla af að hugsa, bregðast við og vinna með imyndunaraflíð sem einkennist af nýsköpun, frumlegum lausnum og dirfsku.

Skapandi hugsun:

- [Að öðlast færni](#)
- [Að taka áhættu](#)
- [Úrlausn vandamála](#)
- [Tekist á við mótsagnir](#)
- [Nýsköpunarhugsun](#)
- [Tenging, samþætting, umbreyting](#)

Til baka á [Skapandi hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skapandi hugsun: Að öðlast færni

Endurspeglun:

Nemandi metur sköpunarferlið og afurðina út frá viðmiðum fræðasviðsins.

Sköpun:

Nemandi skapar algerlega nýja afurð, lausn eða hugmynd sem er viðeigandi innan fræðasviðsins.

Aðlögun:

Nemandi notar viðeigandi fyrirmynd og aðlagar hana fyrir lausn á eigin fræðasviði

Líkan:

Nemandi gerir eftirmynd af viðeigandi fyrirmynd með góðum árangri

Til baka á [Skapandi hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skapandi hugsun: Að taka áhættu

Nemandi leitar með vikum hætti leiða til að nota áður óreyndar og mögulega áhættusamar nálganir og aðferðir til að leysa lokaverkefnið og fylgir þeim eftir í niðurstöðum sínum.

Nemandi notar nýjar aðferðir og nálgun við úrlausn lokaverkefnis síns.

Nemandi íhugar nýjar aðferðir og nálgun án þess þó að fara út fyrir leiðbeiningar verkefnisins.

Nemandi fylgir leiðbeiningum verkefnisins alfarið.

Til baka á [Skapandi hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skapandi hugsun: Úrlausn vandamála

Nemandi býr ekki einungis til rökrétta og samkvæma áætlun um úrlausn vandamáls, heldur gerir sér grein fyrir afleiðingum lausnarinnar og færir haldbær rök fyrir vali sínu.

Nemandi velur rökrétta og samkvæma lausn á vandamáli úr gefnum valkostum.

Nemandi veltir fyrir sér og hafnar nálgunum sem eru ekki viðeigandi við úrlausn vandamáls.

Nemandi veltir fyrir sér og notar einungis eina nálgun við úrlausn vandamáls.

Til baka á [Skapandi hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skapandi hugsun: Tekist á við mótsagnir

Nemandi vinnur úr og tekst að samþætta að fullu ólík, ósamleit eða mótsagnakennd sjónarmið eða hugmyndir.

Nemandi prófar sig áfram við að vinna með ólík, ósamleit og mótsagnakennd sjónarmið eða hugmyndir.

Nemandi vinnur að einhverju leyti með ólík, ósamleit og mótsagnakennd sjónarmið eða hugmyndir og viðurkennir gildi þeirra.

Nemandi gerir sér grein fyrir ólíkum ósamleitum og mótsagnakenndum sjónarmiðum eða hugmyndum.

Skapandi hugsun: Nýsköpunarhugsun

Nemandi varpar fram nýstárlegri eða frumlegri hugmynd, spurningu, framsetningu eða afurð sem stuðlar að nýrri þekkingu eða þverfræðilegri þekkingu.

Nemandi varpar fram nýstárlegri eða frumlegri hugmynd, spurningu, framsetningu eða afurð.

Nemandi prófar sig áfram með nýstárlega eða frumlega hugmynd, spurningu, framsetningu eða afurð.

Nemandi umorðar samsafn tiltækra hugmynda.

Til baka á [Skapandi hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skapandi hugsun: Tenging, samþætting, umbreyting

Nemandi umbreytir hugmyndum eða lausnum svo þær taka á sig alveg nýtt form.

Nemandi samþættir hugmyndir eða lausnir svo þær mynda rökrétta heild.

Nemandi tengir hugmyndir eða lausnir með nýstárlegum hætti.

Nemandi gerir sér grein fyrir tengslum þeirra hugmynda eða lausna sem fyrir liggja.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Gagnrýnin hugsun er hugsun sem felst í að beita rökhugsun, huga að orsakatengslum og greina hvort röksemdarfærslur eru gildar eða ekki. Markvís hugsun, sem leitar sanninda og metur gildi (Íðorðabanki í menntunarfræði og Íðorðabanki í uppeldis- og sálarfræði).

Gagnrýnin hugsun:

- [Útskýring á/Greinargerð um](#)
- [Gögn](#)
- [Áhrif samhengis og forsenda](#)
- [Afstaða \(sjónarhorn, kenning/tilgátur\)](#)
- [Niðurstöður og tengdar úrlausnir \(afleiðingar og fygifiskar\)](#)

Til baka á [Gagnrýnin hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Gagnrýnin hugsun: Útskýring á/Greinargerð um álitamál

Álitamál sem þarf að taka gagnrýna afstöðu til eru sett fram skýrt og skilmerkilega og fylgt eftir með viðeigandi upplýsingum sem þarf til að skilja viðfangsefnið til hlítar.

Álitamálinu sem þarf að taka gagnrýna afstöðu til er lýst og það útskýrt og engu sleppt sem gæti aftrað skilningi.

Álitamálinu sem þarf að taka gagnrýna afstöðu til er lýst, en í lýsingunni eru sum hugtök ekki skilgreind, vafaatriði eru ekki skýrð, afmörkun er ekki skýr og/eða baksvið ekki tilgreint.

Álitamálið sem þarf að taka gagnrýna afstöðu til er tilgreint án skýringar eða lýsingar.

Til baka á [Gagnrýnin hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Gagnrýnin hugsun: Gögn

Upplýsingar eru sóttar til heimilda sem bjóða upp á fullnægjandi valkosti við túlkun og mat til að hægt sé að þróa yfirgripsmikla greiningu og/eða komast að niðurstöðu. Sjónarmið sérfræðinga eru rædd ítarlega á

Upplýsingar eru sóttar til heimilda sem bjóða upp á nægilega valkosti við túlkun og mat til að hægt sé að þróa sannfærandi greiningu og/eða komast að niðurstöðu. Sjónarmið sérfræðinga eru rædd á gagnrýninn hátt.

Upplýsingar eru sóttar til heimilda sem bjóða upp á einhverja valkosti við túlkun og mat en ekki nægilega ítarlega til að hægt sé að gera heildstæða greiningu eða komast að niðurstöðu. Sjónarmið sérfræðinga eru að mestu tekin gild sem staðreyndir og ekki dregin í efa nema að litlu leyti.

Upplýsingar eru sóttar til heimilda sem nýtast ekkert við túlkun og mat. Sjónarmið sérfræðinga eru að mestu samþykkt sem staðreyndir og ekki dregin í efa.

Til baka á [Gagnrýnin hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Gagnrýnin hugsun: Áhrif samhengis og forsenda

Eigin forsendur og annarra eru greindar (kerfisbundið og markvisst) og ítarlegt mat er lagt á vægi kringumstæðna eða samhengis við framsetningu afstöðu.

Gerð er grein fyrir eigin forsendum og annarra og tilgreind nokkur atriði í kringumstæðum eða samhengi sem skipta máli, þegar tekin er afstaða.

Sumar forsendur eru dregnar í efa. Nokkrur atriði sem skipta máli í viðkomandi samhengi eru tilgreind þegar afstaða er sett fram. Hugsanlega er forsendum annarra gefið meira vægi en eigin forsendum (eða öfugt).

Sýnir vaknandi meðvitund um fyrirbyggjandi forsendur (skilgreinir stundum fullyrðingar sem forsendur). Byrjar að tilgreina einhver atriði sem skipta máli í viðkomandi samhengi þegar afstaða er kynnt.

Til baka á [Gagnrýnin hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Gagnrýnin hugsun: Afstaða (sjónarhorn, kenning/tilgáta)

Sú afstaða sem tekin er (sjónarmið, kenning/tilgáta) er frjó og tekur mið af því hversu flókið viðfangsefnið er. Takmarkanir afstöðu (sjónarmið, kenning/tilgáta) eru viðurkenndar. Tekið er mið af sjónarmiðum annarra þegar afstaða er tekin (sjónarmið, ritgerð/tilgáta).

Sú afstaða sem tekin er (sjónarmið, kenning/tilgáta) tekur mið af því hversu flókið viðfangsefnið er. Sjónarmið annarra eru viðurkennd þegar tekin er afstaða (sjónarmið, kenning/tilgáta).

Sú afstaða sem tekin er (sjónarmið, kenning/tilgáta) viðurkennir mismunandi hliðar málsins.

Sú afstaða sem tekin er (sjónarmið, kenning/tilgáta) er kynnt, en er einföld og augljós.

Til baka á [Gagnrýnin hugsun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Gagnrýnin hugsun: Niðurstöður og tengdar úrlausnir (afleiðingar og fylgiskap)

(afleiðingar og fylgiskap) e. (implications and consequences)
Niðurstöður og tengdar úrlausnir (afleiðingar og fylgiskap)
eru rökréttar og endurspegla upplýst mat nemandans og
færni til að fjalla um gögn og sjónarmið í forgangsroð.

Niðurstöður eru í röklegu samhengi við margs konar upplýsingar,
þ.m.t. andstæðar skoðanir; tengdar úrlausnir (afleiðingar og
fylgiskap) eru tilgreindar með skýrum hætti.

Niðurstöður eru í röklegu samhengi við upplýsingar (vegna þess að
upplýsingar eru valdar til að passa við viðkomandi niðurstöðu); sumar
tengdar úrlausnir (afleiðingar og fylgiskap) eru tilgreindar með

Niðurstöður eru í ósamræmi við sumar þeirra upplýsinga
sem fjallað er um; tengdar úrlausnir (afleiðingar og
fylgiskap) eru of einfaldaðar.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Siðferðileg röksemdafærsla (e. ethical reasoning) er ígrundun um það sem er rétt og rangt í mannlegri hegðun. Það gerir þá kröfu til nemenda að þeir geti lagt mat á eigin siðferðisgildi, sem og samfélagslegt samhengi vandamála, geti borið kennsl á siðferðileg álitamál í ýmsum kringumstæðum, velti fyrir sér hvernig beita megi mismunandi siðferðilegum sjónarmiðum til að fást við siðferðilegar klípur (e. dilemma) og íhugi mögulegar afleiðingar mismunandi valkosta. Siðferðileg sjálfsmynd nemenda þróast samhliða því sem þeir þjálfra hæfni sína í siðferðilegri ákvarðanatöku og læra að lýsa og greina ýmis siðferðileg álitamál.

Siðferðileg röksemdafærsla :

- [Siðferðileg sjálfsvitund](#)
- [Skilningur á mismunandi siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum](#)
- [Að bera kennsl á siðferðilegan ágreining](#)
- [Beiting siðfræðilegra sjónarmiða/hugtaka](#)
- [Mat á mismunandi siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum](#)

Til baka á [Siðferðileg röksemdafærsla](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Siðferðileg röksemdafærsla: Siðferðileg sjálfsvitund

Nemandi ræðir og greinir af nákvæmni grunngildi og uppruna þeirra. Umræðan sýnir dýpt og skýrleika.

Nemandi ræðir grunngildi í smáatriðum og greinir þau, sem og uppruna þeirra.

Nemandi greinir frá grunngildum og uppruna þeirra.

Nemandi greinir annað hvort frá grunngildum eða uppruna þeirra en ekki hvoru tveggja.

Til baka á [Siðferðileg röksemdafærsla](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Siðferðileg röksemdafærsla: Skilningur á mismunandi siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum

Nemandi nefnir þá kenningu eða kenningar sem hann styðst við, getur útskýrt þær í stórum dráttum og skýrir af nákvæmni frá þeim þáttum kenninganna sem eiga við umræðuefnið.

Nemandi nefnir aðalkenninguna eða kenningarnar sem hann styðst við, getur útskýrt þær í stórum dráttum og gerir tilraun til að útskýra nákvæmlega þá þætti kenninganna sem eiga við umræðuefnið, en þó með lítils háttar ónákvæmni.

Nemandi nefnir aðal kenninguna eða kenningarnar sem hann styðst við og getur útskýrt þær í stórum dráttum.

Nemandi nefnir einungis aðal kenninguna sem hann styðst við.

V

Til baka á [Siðferðileg röksemdafærsla](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Siðferðileg röksemdafærsla: Að bera kennsl á siðferðilegan

Nemandi getur borið kennsl á siðferðileg álitamál (vandamál) þegar þau birtast í flóknu, margþættu (ójósu) samhengi OG getur gert grein fyrir gagnkvæmum tengslum þeirra.

Nemandi getur borið kennsl á siðferðileg álitamál (vandamál) þegar þau birtast í flóknu, margþættu (óljósu) samhengi EÐA gerir sér grein fyrir gagnkvæmum tengslum álitamála.

Nemandi getur borið kennsl á augljós siðferðileg álitamál (vandamál) og nær (en þó ekki að fullu) utan um flækjustig og vensl ýmissa þátta málsins.

Nemandi getur borið kennsl á augljós siðferðileg álitamál (vandamál) en nær ekki utan um flækjustig og vensl ýmissa þátta málsins.

Til baka á [Siðferðileg röksemdafærsla](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Siðferðileg röksemdafærsla: Beiting siðfræðilegra sjónarmiða/hugtaka

Nemandi sýnir sjálfstæði og beitir viðeigandi siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum af nákvæmni til að takast á við siðferðileg álitamál og gerir sér grein fyrir þeim afleiðingum sem beiting þeirra hefur í för með sér.

Nemandi getur með viðeigandi hætti beitt siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum (við dæmi sem hann hefur ekki séð áður), án aðstoðar, en getur ekki gert grein fyrir afleiðingunum.

Nemandi getur beitt siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum (við dæmi sem hann hefur ekki séð áður), án aðstoðar, en ónákvæmni er í beitingunni.

Nemandi getur beitt siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum (þar sem stuðst er við dæmi, í kennslustofu, í hópi eða þar sem gefnir eru afmarkaðir valmöguleikar), með stuðningi, en ræður ekki við að beita siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum (við dæmi sem hann hefur ekki séð áður), án aðstoðar.

Til baka á [Siðferðileg röksemdafærsla](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Siðferðileg röksemdafærsla: Mat á mismunandi siðfræðilegum sjónarmiðum/hugtökum

Nemandi tekur afstöðu, getur lýst andmælum, mismunandi túlkunum (e. assumptions) og afleiðingum sem beiting mismunandi siðfræðilegra nálgana getur haft í för með sér og getur varið stöðu sína gegn þeim rökum með viðeigandi og fullnægjandi hætti.

Nemandi tekur afstöðu, getur gert grein andmælum, mismunandi túlkunum (e. assumptions) og afleiðingum sem beiting mismunandi siðfræðilegra nálgana getur haft í för með sér og getur brugðist við þeim rökum en ekki á fullnægjandi hátt.

Nemandi tekur afstöðu, getur gert grein fyrir andmælum, mismunandi túlkunum (e. assumptions) og afleiðingum sem beiting mismunandi siðfræðilegra nálgana getur haft í för með sér en bregst ekki við þeim (tengir ekki ofangreind atriði þannig að þau hafa ekki áhrif á afstöðu hans).

Nemandi tekur afstöðu en getur ekki gert grein fyrir andmælum, mismunandi túlkunum og afleiðingum sem mismunandi siðfræðileg nálgun getur haft.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Hnattrænt nám er gagnrýnin greining, þar sem fengist er við flókin, gagnvirkandi hnattræn kerfi og arfleið (sem getur verið náttúruleg, líkamleg, félagsleg, menningarleg, efnahagsleg eða pólitísk) og afleiðingar samspils margra þátta á líf fólks og sjálfbærni jarðarinnar. Með hnattrænu námi ættu nemendur að

- 1) verða upplýstar, víðsýnar og ábyrgar manneskjur sem meðvitaðar eru um fjölbreytileika á öllum sviðum
- 2) leitast við að skilja hvaða áhrif gjörðir þeirra hafa bæði á nærsamfélag og alþjóðasamfélagið og
- 3) vinna saman í anda jöfnuðar að því að takast á við brýn og viðvarandi vandamál heimsins.

Hnattrænt nám :

- [Hnattræn sjálfsvitund](#)
- [Að taka afstöðu](#)
- [Menningarleg fjölbreytni](#)
- [Persónuleg og félagsleg ábyrgð](#)
- [Skilningur á hnattrænum viðfangsefnum](#)
- [Beiting þekkingar í hnattrænu samhengi samtímans](#)

Til baka á [Hnatrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Hnatrænt nám: Hnatræn sjálfsvitund

Nemandi nær árangri í að takast á við vandamál í náttúrulegum og mannlegum heimi/samfélagi með því að tengja sjálfsmynd sína hnatrænu samhengi.

Nemandi leggur mat á áhrif tiltekinna staðbundinna aðgerða bæði sinna eigin og annarra á náttúru og samfélag.

Nemandi greinir hvernig gjörðir mannfólks hafa áhrif á hinn náttúrulega og mannlega heim/samfélag.

Nemandi áttar sig að einhverju leyti á tengslum milli persónulegra ákvarðana einstaklinga og tiltekinna staðbundinna og hnatrænna vandamála.

Til baka á [Hnattrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Hnattrænt nám: Að taka afstöðu

Nemandi beitir fjölbreyttum sjónarhornum við mat sitt á flóknum viðfangsefnum innan náttúrulegra og manngerðra kerfa, þar sem takast þarf á við margþættar skoðanir sem jafnvel eru átök um (s.s. menningarbundin, fræðileg, siðferðileg).

Nemandi samþættir ólík sjónarmið (s.s. menningarbundin, fræðileg, siðferðileg) þegar hann rannsakar viðfangsefni sem falla undir náttúruleg og manngerð kerfi.

Þer kennsl á og útskýrir margþætt sjónarmið (s.s. menningarbundin, fræðileg, siðferðileg) við rannsókn viðfangsefna sem falla undir náttúruleg og manngerð kerfi.

Nemandi þer kennsl á margþætt sjónarmið en heldur til streitu gildismati sem hans eigin afstaða byggist á (s.s. menningarbundin, fræðileg, siðferðileg).

Til baka á [Hnattrænt nám](#).Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Hnattrænt nám: Menningarleg fjölbreytni

Nemandi sýnir djúpan skilning á margbrotinni heimsmynd, valdakerfum og fenginni reynslu sem hann beitir við að koma af stað merkingarbærum samskiptum við aðra menningarheima í þeim tilgangi að takast á við aðkallandi alþjóðleg vandamál.

Nemandi útskýrir grundvallar tengsl milli heimsmynda og valdakerfa, vekur athygli á reynslu úr mörgum menningarheima sögulega eða samtímalega og kemur á samskiptum við aðra menningarheima sem byggjast á virðingu.

Nemandi skýrir og tengir tvo eða fleiri menningarheima, sögulega eða samtímalega og áttar sig að einhverju leyti á valdakerfum og skilur og virðir gildi samskipta við fjölbreytta menningarheima.

Nemandi lýsir upplifunum annara í sögulegu samhengi eða samtíma aðallega út frá einu - sjónarmiði einnar menningar, er að einhverju leyti opin fyrir að viðurkenna fjölbreytta menningarheima og heimsmyndir.

Til baka á [Hnattrænt nám](#).Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Hnattrænt nám: Persónuleg og félagsleg ábyrgð

Nemandi tekst á við siðferðilegar, félagslegar og umhverfislegar áskoranir í hnattrænum kerfum með upplýstum og ábyrgum aðgerðum og leggur mat á afleiðingar af inngripi einstaklinga og hópa, bæði á nærumhverfi og í víðara samhengi.

Nemandi greinir siðferðilegar, félagslegar og umhverfislegar afleiðingar hnattrænna kerfa og ber kennsl á fjölda mögulegra aðgerða í ljósi eigin persónulegu gilda og samfélagslegri ábyrgð.

Nemandi útskýrir siðferðilegar, félagslegar og umhverfislegar afleiðingar ákvarðana sem teknar eru af bæjar- og sveitarfélögum, sem og ríkjum, á hnattræn kerfi.

Nemandi ber kennsl á einfaldar siðferðilegar víddir sem tilteknar ákvarðanir bæjar- og sveitafélaga og ríkja hafa og alþjóðlegar afleiðingar þeirra.

Til baka á [Hnattrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Hnattrænt nám: Skilningur á hnattrænum viðfangsefnum

Nemandi byggir á djúpstæðri þekkingu á sögulegu og samtímalegu hlutverki manngerðra stofnana (e. human organizations) og áhrifum aðgerða þeirra á hnattræn kerfi þegar hann þróar og leggur til, viðeigandi aðgerðir til að leysa flókin vandamál í hinum manngerða og náttúrulega heimi.

Nemandi greinir helstu þætti hnattrænna kerfa, þ.m.t. gagnkvæm tengsl þeirra sögulega og samtímalega og ólík áhrif manngerðra stofnana og aðgerða, í þeim tilgangi að leggja til grunnlausnir við flóknum vandamálum í hinum manngerða og náttúrulega heimi.

Nemandi skoðar söguleg og samtímaleg hlutverk, gagnkvæm tengsl og ólík áhrif manngerðra stofnana og aðgerða á hnattræn kerfi í hinum manngerða og náttúrulega heimi.

Nemandi ber kennsl á grunnhlutverk nokkurra hnattrænna og staðbundinna stofnana, hugmyndir og verkferla í hinum manngerða og náttúrulega heimi.

Til baka á [Hnattrænt nám](#).Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Hnattrænt nám: Beiting þekkingar í hnattrænu samhengi samtímans

Nemandi beitir þekkingu og hæfni í innleiðingu háþróaða, viðeigandi og framkvæmanlega lausna til að takast á við flókin hnattræn vandamál með þverfræðilegri nálgun, sjálfstætt eða í samvinnu við aðra.

Nemandi áætla og metur flóknari lausnir við hnattrænum áskorunum sem eru viðeigandi í samhengi þeirra og beitir þverfræðileg nálgun (s.s. menningarleg, sagnfræðileg og vísindaleg).

Nemandi mótir og leggur til hagnýtar lausnir, sem þó eru með byrjandabrag, við hnattrænum áskorunum, sem styðjast við a.m.k. tvö fræðasvið (s.s. menningarlegar, sagnfræðilegar og vísindalegar).

Nemandi skilgreinir á einfaldan hátt lausnir við hnattrænum áskorunum, en þær hafa takmarkaðan fjölda sjónarhorna og lausna.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Upplýsingalæsi er hæfni sem felst í að einstaklingur geti fundið, staðsett, metið, skipulagt og notað upplýsingar á skilvirkan hátt við að fjalla um þau málefni og viðfangsefni sem fyrir liggja hverju sinni.

Upplýsingalæsi :

- [Ákveða umfang upplýsinga sem þörf er á](#)
- [Að afla sér nauðsynlegra upplýsinga](#)
- [Gagnrýnið mat á upplýsingum og heimildum þeirra](#)
- [Áhrifarík notkun upplýsinga í sérstökum tilgangi](#)
- [Fá aðgang að og nota upplýsingar á ábyrgan hátt í samræmi við siðferðileg viðmið og lög](#)

v

Til baka á [Upplýsingalæsi](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Upplýsingalæsi: Ákveða umfang upplýsinga sem þörf er á

Nemandi afmarkar með skýrum hætti viðfangsefni rannsóknarspurningar eða ritgerðar. Gerir skýra grein fyrir lykilhugtökum. Velur heimildir sem tengjast með beinum hætti viðfangsefninu eða svarar rannsóknarspurningum.

Nemandi afmarkar viðfangsefni rannsóknarspurningar eða ritgerðar. Gerir grein fyrir lykilhugtökum. Þær heimildir sem byggð er á tengjast viðfangsefninu eða svara rannsóknarspurningum.

Nemandi afmarkar viðfangsefni rannsóknarspurningar eða ritgerðar ekki nægilega vel (ákveðna þætti vantar, eru of víðfeðmir eða of takmarkaðir). Getur nefnt lykilhugtök. Þær heimildir sem byggð er á tengjast að hluta til viðfangsefninu eða svara rannsóknarspurningum.

Nemandi á erfitt með að afmarka viðfangsefni rannsóknarspurningar eða ritgerðar. Á erfitt með að átta sig á lykilhugtökum. Þær heimildir sem byggð er á tengjast hvorki viðfangsefninu né svara rannsóknarspurningum.

Til baka á [Upplýsingalæsi](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Upplýsingalæsi: Að afla sér nauðsynlegra upplýsinga

Nemandi aflar heimilda með skilvirkum vel hönnuðum leitaraðferðum í viðeigandi upplýsingaveitum

Nemandi notar fjölbreyttar leiðir við heimildaöflun í nokkrum viðeigandi upplýsingaveitum. Sýnir fram á getu við að fínþússa leit sína.

Nemandi notar einfaldar leiðir við heimildaöflun, byggir á upplýsingum úr takmörkuðum eða áþekkum upplýsingaveitum.

Nemandi leita heimilda handahófskennt, byggir á upplýsingum sem eru óviðeigandi eða óreiðanlegar.

Til baka á [Upplýsingalæsi](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Upplýsingalæsi: Gagnrýnið mat á upplýsingum og heimildum þeirra

Nemandi velur margvíslegar upplýsingaveitur til að finna viðeigandi heimildir út frá umfangi og fræðasviði rannsóknarspurningarinnar. Velur heimildir út frá mikilvægi þeirra fjölmörgu viðmiða sem þarf að taka til greina (t.d. vegna rannsóknarspurningar, útbreiðslu heimilda, áhrifavalds heimilda, tekur mið af markhópi, velur heimildir með ólíkum viðhorfum eða hlutlægar).

Nemandi velur fjölbreyttar upplýsingaveitur og heimildir út frá umfangi og fræðasviði rannsóknarspurningarinnar. Notar margvísleg viðmið við val á heimildum (t.d. tengsl við rannsóknarspurninguna, útbreiðslu og/eða áhrifavald heimilda).

Nemandi velur fjölbreyttar upplýsingaveitur og heimildir. Nýtir grunnviðmið við val sitt á heimildum (t.d. tengsl við rannsóknarspurninguna, útbreiðslu heimilda).

Nemandi velur fáar heimildir. Leitarskilyrði eru takmörkuð (t.d. tengsl við rannsóknarspurninguna).

Til baka á [Upplýsingalæsi](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Upplýsingalæsi: Áhrifarík notkun upplýsinga í sérstökum tilgangi

Nemandi skipuleggur og samþættir upplýsingar úr heimildum til að beita í sérstökum tilgangi og miðlar þeim skýrt og af dýpt.

Nemandi skipuleggur og samþættir upplýsingar úr heimildum og miðlar þeim til í samræmi við ætlaðan tilgang.

Nemandi skipuleggur og miðlar upplýsingum úr heimildum en þær eru ekki samþættar og ná því ekki tilgangi sínum að fullu.

Nemandi miðlar upplýsingum úr heimildum en þær eru brotakenndar og/eða ekki notaðar rétt (hafðar rangt eftir, teknar úr samhengi eða umorðaðar með röngum hætti, o.s.frv.), þannig að tilganginum er ekki náð.

Til baka á [Upplýsingalæsi](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Upplýsingalæsi: Fá aðgang að og nota upplýsingar á ábyrgan hátt í

Nemandi notar allt eftirfarandi í heimildavinnu sinni með réttum hætti: Tilvitnanir og tilvísanir í heimildir, umorðun, útdrætti eða beinar tilvitnanir, notar tilvitnanir sem eiga vel við samhengið, gerir greinarmun á almennri þekkingu og upplýsingum þar sem þarf að vísa til heimilda, og sýnir fram á fullan skilning á siðferðilegum og lagalegum hömlum notkunar á útgefnu efni, trúnaðargögnum og efnis í höfundarrétti.

Nemandi nýtir þrennt af eftirfarandi í heimildavinnu sinni með réttum hætti: Tilvitnanir og tilvísanir í heimildir, umorðun, útdrætti eða beinar tilvitnanir, notar tilvitnanir sem eiga vel við samhengið, gerir greinarmun á almennri þekkingu og upplýsingum þar sem þarf að vísa til heimilda, og sýnir fram á fullan skilning á siðferðilegum og lagalegum hömlum notkunar á útgefnu efni. trúnaðaraðanum og efnis í höfundarrétti.

Nemandi nýtir tvennt eftirfarandi í heimildavinnu sinni með réttum hætti: Tilvitnanir og tilvísanir í heimildir, umorðun, útdrætti eða beinar tilvitnanir, notar tilvitnanir sem eiga vel við samhengið, gerir greinarmun á almennri þekkingu og upplýsingum þar sem þarf að vísa til heimilda, og sýnir fram á fullan skilning á siðferðilegum og lagalegum hömlum notkunar á útgefnu efni, trúnaðargögnum og efnis í höfundarrétti.

Nemandi nýtir eitt eftirfarandi í heimildavinnu sinni með réttum hætti: Tilvitnanir og tilvísanir í heimildir, umorðun, útdrætti eða beinar tilvitnanir, notar tilvitnanir sem eiga vel við samhengið, gerir greinarmun á almennri þekkingu og upplýsingum þar sem þarf að vísa til heimilda, og sýnir fram á fullan skilning á siðferðilegum og lagalegum hömlum notkunar á útgefnu efni, trúnaðargögnum og efnis í höfundarrétti.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Rannsókn (e. inquiry) er kerfisbundið ferli sem felst í að kanna viðfangsefni, málefni eða verkefni með söfnun og greiningu á gögnum og lýkur með upplýstri niðurstöðu eða afstöðu.

Greining (e. analysis) er ferli þar sem flókin viðfangsefni eða vandamál eru brotin upp í smærri þætti til að öðlast betri skilning á þeim.

Rannsókn og greining :

- [Val á viðfangsefn](#)
- [Fyrirliggjandi þekking, rannsóknir og/eða skoðanir](#)
- [Hönnunarrferli](#)
- [Greining](#)
- [Niðurstöður](#)
- [Takmarkanir og afleiðingar](#)

Til baka á [Rannsókn og greining](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Rannsókn og greining: Val á viðfangsefn

Nemandi velur skapandi, vel afmarkað og viðuráðanlegt viðfangsefni sem fæst við áður lítrannsakaðar en hugsanlega þýðingarmiklar hliðar viðfangsefnisins

Nemandi velur vel afmarkað og viðuráðanlegt viðfangsefni sem tekur með viðeigandi hætti á þeim hliðum viðfangsefnisins sem skipta máli.

Nemandi velur viðfangsefni sem er viðuráðanlegt en afmarkar það of þröngt og skilur eftir atriði sem skipta máli.

Nemandi velur viðfangsefni sem er of almennt og víðfeðmt til að vera viðuráðanlegt eða gerlegt.

Til baka á [Rannsókn og greining](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Rannsókn og greining: Fyrirliggjandi þekking, rannsóknir og/eða

Nemandi samþættir ítarlegar upplýsingar úr viðeigandi heimildum sem sýna fjölbreytt sjónarmið eða nálganir.

Nemandi segir frá ítarlegum upplýsingar úr viðeigandi heimildum sem sýna fjölbreytt sjónarmið eða nálganir.

Nemandi fjallar um upplýsingar úr viðeigandi heimildum en sem einskorðast við tiltekin sjónarmið eða nálganir.

Nemandi fjallar um upplýsingar úr heimildum sem eiga ekki við og einskorðast við ákveðin sjónarmið eða nálganir.

Til baka á [Rannsókn og greining](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Rannsókn og greining: Hönnunarrferli

Allir þættir aðferðafræði eða fræðilegs ramma eru þróaðir af kunnáttu. Mögulega er viðeigandi aðferðafræði eða faglegur rammi annara fræðasviða samþættur aðferðafræði viðkomandi fræðasviðs þar sem við á.

Grunnstoðir aðferðafræði eða fræðilegs ramma eru settar fram með viðeigandi hætti, en litið fram hjá eða ekki gert ráð fyrir nákvæmnari þáttum þeirra.

Grunnstoðir aðferðafræði eða fræðilegs ramma vantar, eru rangt fram settar eða vantar skýran fókus.

Hönnun rannsóknar bendir til misskilnings á aðferðafræði eða fræðilegum ramma.

Til baka á [Rannsókn og greining](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Rannsókn og greining: Greining

Nemandi skipuleggur og samþættir upplýsingar af innsýn og leiðir í ljós mynstur, álitamál eða líkindi í mismunandi áherslum.

Nemandi skipuleggur upplýsingar og leiðir í ljós mynstur, álitamál eða líkindi í mismunandi áherslum.

Nemandi skipuleggur upplýsingar en tekst ekki að leiða í ljós mynstur, álitamál eða líkindi í mismunandi áherslum.

Nemandi gerir grein fyrir upplýsingum en þær eru óskipulagðar eða vantar fókus.

Til baka á [Rannsókn og greining](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Rannsókn og greining: Niðurstöður

Setur fram niðurstöðu sem er rökrétt ályktun byggð á útkomu rannsóknar.

Setur fram niðurstöðu byggða á útkomu rannsóknar.
Niðurstöðurnar snúast beint um útkomu rannsókna án ályktana.

Setur niðurstöðu fram með almennum hætti og vegna þess hversu almenn hún er getur hún átt við um það sem rannsóknin snerist ekki um.

Framsetning niðurstöðu er óljós, órökrétt eða byggir ekki á útkomu rannsóknar.

Til baka á [Rannsókn og greining](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Rannsókn og greining: Takmarkanir og afleiðingar

Ræðir af innsæi og nákvæmni viðeigandi takmarkanir og hugsanlegar afleiðingar og færir góð rök fyrir þeim.

Ræðir takmarkanir og hugsanlegar afleiðingar umræddrar rannsóknar og færir rök fyrir þeim.

Nefnir hugsanlegar takmarkanir og afleiðingar umræddrar rannsóknar og færir rök fyrir þeim.

Nefnir hugsanlegar takmarkanir og afleiðingar en þær eiga mögulega ekki við umrædda rannsókn eða eru órökstuddar.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Heildrænt nám er skilningur og gildi sem mótask hjá nemanda við skólagöngu bæði í námi og með þátttöku í félagsstarfi (e. co-curriculum) og felur í sér allt frá því að tengja milli hugmynda og reynslu yfir í að tengja saman/sambætta það sem nemandi hefur lært og yfiræra þekkinguna og beita henni við nýjar og krefjandi aðstæður, jafnt innan skóla sem utan.

Heildrænt nám :

- [Tenging við reynslu](#)
- [Tenging við fræðasvið](#)
- [Yfirfærsla](#)
- [Sambætt/heildrænsamskipti](#)
- [Ígrundun og sjálfsmat](#)

Til baka á [Heildrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Heildrænt nám: Tenging við reynslu

Nemandi tengir á merkingarbæran hátt ýmiss konar reynslu utan formlegs skólanáms (undir þetta fellur lífsreynsla og akademísk reynsla eins og dvalir erlendis og starfsnám) til að dýpka eigin skilning á fræðasviðum og víkka sjónarmið sín.

Nemandi velur og þróar áhrifarík dæmi um lífsreynslu í mismunandi samhengi (t.d. fjölskyldulífi, samfélagsþátttöku, listsköpun, starfsreynslu) og notar þau til að varpa ljósi á hugtök/kenningar/fræðasvið

Nemandi ber saman lífsreynslu og akademíska þekkingu til að álykta um mun og líkindi, og áttar sig á öðrum sjónarmiðum en sínum.

Nemandi áttar sig á tengslum milli lífsreynslu sinnar og þátta í námsefni og hugmyndum sem honum finnast sambærileg og tengjast áhugasviði hans.

Til baka á [Heildrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Heildrænt nám: Tenging við fræðasvið

Nemandi skapar að eigin frumkvæði heild úr mörgum þáttum (samþættir/tengir) eða dregur ályktanir með því að tengja dæmi, staðreyndir eða kenningar af meira en einu fræðasviði eða sjónarhorni.

Nemandi tengir saman að eigin frumkvæði dæmi, staðreyndir eða kenningar af meira en einu fræðasviði eða sjónarhorni.

Nemandi tengir saman dæmi, staðreyndir eða kenningar af meira en einu fræðasviði eða sjónarhorni þegar hann er beðinn um það.

Nemandi segir frá dæmum, staðreyndum eða kenningum af meira en einu fræðasviði eða sjónarhorni þegar hann er beðinn um það.

Til baka á [Heildrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Heildrænt nám: Yfirfærsla

Að eigin frumkvæði aðlagar nemandi þá færni, getu, kenningar eða aðferðafræði sem hann hefur lært í tilteknum aðstæðum þannig að þau henti til að leysa erfið vandamál eða kanna flókin viðfangsefni með frumlegum

Að eigin frumkvæði aðlagar nemandi þá færni, getu, kenningar eða aðferðafræði sem hann hefur lært í tilteknum aðstæðum þannig að þau henti til að leysa vandamál eða kanna viðfangsefni í nýjum aðstæðum.

Nemandi beitir þeirri færni, getu, kenningum eða aðferðafræði sem hann hefur lært í tilteknum aðstæðum til að stuðla að skilningi á vandamálum og viðfangsefnum í nýjum aðstæðum.

Nemandi beitir á einfaldan hátt færni, getu, kenningum eða aðferðafræði sem hann hefur lært í tilteknum aðstæðum við nýjar aðstæður.

Til baka á [Heildrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Heildrænt nám: Samþætt/heildræn samskipti

Leysir verkefnið með því að velja málsnið, orðalag eða myndræna framsetningu af einhverju tagi sem styrkir merkinguna þar sem gagnkvæm tengsl málsniðs, merkingar, hugsana og tjáningar koma skýrt fram.

Leysir verkefnið með því að velja málsnið, orðalag eða myndræna framsetningu af einhverju tagi sem sýnir skilning á tengslum inntaks og forms og að nemandi er meðvitaður um markmið og markhóp.

Leysir verkefnið með því að velja málsnið, orðalag eða myndræna framsetningu af einhverju tagi sem tengir á einfaldan hátt milli þess sem koma þarf á framfæri (inntak) og hvernig það er sagt (málsnið).

Notar viðeigandi málsnið við úrlausn verkefnis (t.d. að gera ritgerð, veggspjald, myndband, glærusýningu).

Til baka á [Heildrænt nám](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Heildrænt nám: Ígrundun og sjálfsmat

Sér fyrir sér framtíðarsjálfið sem hefur mótask í margvíslegu og fjölbættu samhengi (og gerir mögulega framtíðaráætlanir byggðar á fyrri reynslu).

Leggur mat á þróun sína í námi gegnum tíðina og áttar sig á áhrifum flókinna þátta sem eru háðir samhengi (t.d. verk sem sem eru óræð eða fela í sér áhættu, tekst á við óánægju (e. frustration), tekur tillit til siðferðilegra þátta).

Lýsir styrkleikum sínum og áskorunum, sem nemandi hefur reynslu af í tilteknum aðstæðum, við að bæta árangur sinn í öðrum aðstæðum (með aukinni sjálfsvitund).

Lýsir eigin frammistöðu með almennri lýsingu á velgengni eða mistökum.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Þvermenningarlegt læsi er skilningur, viðhorf, hæfni og samsemd sem gerir einstaklingi mögulegt að taka virkan þátt í lífi og starfi í fjölmennningarlegum aðstæðum

Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni :

- [Þekking: Menningarbundinsjálfsvitund](#)
- [Þekking á grunnþáttum menningarbundins skilnings](#)
- [Færni: Samkennd](#)
- [Færni: Yrt samskipti og óyrt samskipti/ Samskipti með og án orða](#)
- [Viðhorf: Forvitni](#)
- [Viðhorf: Víðsýni](#)

Til baka á [Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni.

Þekking: Menningarbundin sjálfsvitund

Lýsir innsýn í eigin menningarbundnar siðareglur/viðmið og hneigðir (t.d. leitar að margbreytileika, er meðvitaður um hvernig eigin reynsla og annarra hefur mótað reglurnar/viðmiðin og hvernig bera meg kennsl á og bregðast við menningarbundnum hneigðum eða skoðunum, og þetta hefur í för með sér breytingu á sjálfslýsingu).

Viðurkennir ný sjónarmið hvað varðar menningarbundnar siðareglur og hneigðir (e. biases) í eigin menningu (t.d. sækist nemandi ekki eftir einsleitni, á auðvelt með að takast á flókin mál sem ný sjónarmið hafa í för með sér).

Áttar sig á menningarbundnum siðareglum og hneigðum (e. biases) í eigin menningu (t.d. setur siðareglur og hneigðir/skoðanir (e. biases) eigin menningarhóps í forgang og býst við að aðrir geri það).

Sýnir takmarkaðan skilning á menningarbundnum siðareglum og hneigðum (e. biases) í eigin menningu (á líka við um þá hóp sem viðkomandi tilheyrir). Á erfitt með að sjá mögulegan menningarmun hjá öðrum.

Til baka á [Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni. Þekking á grunnþáttum menningarbundins skilnings

Connects and extends knowledge (facts, theories, etc.) from one's own academic study/ field/ discipline to Þvermenningarlegt læsi and competence and to one's own participation in civic life, politics, and government.

Demonstrates adequate understanding of the complexity of elements important to members of another culture in relation to its history, values, politics, communication styles, economy, or beliefs and practices.

Demonstrates partial understanding of the complexity of elements important to members of another culture in relation to its history, values, politics, communication styles, economy, or beliefs and practices.

Demonstrates surface understanding of the complexity of elements important to members of another culture in relation to its history, values, politics, communication styles, economy, or beliefs and practices.

Til baka á [Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni. Færni: Samkennd

Byggir á eigin þvermenninningarlegri reynslu, tekur til greina meira en eina heimssýn og sýnir færni til að vinna með öðrum menningarhópum með skilningi, á stuðningsríkan hátt.

Viðurkennir vitsmuna- og tilfinningalegar víddir í ólíkri heimssýn menningarhópa og byggir stundum á meira en einni heimssýn í samskiptum.

Ber kennsl á ákveðna þætti í annars konar menningarviðmiðum en bregst alltaf við þeim með eigin heimssýn.

Kemur auga á reynslu annarra en túlkar hana út frá eigin heimssýn.

Til baka á [Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni.

Færni: Yrt samskipti og óyrt samskipti/ Samskipti með og án orða

Lýsir margþættum skilningi sínum á menningarmun í yrtum sem óyrtum samskiptum (t.d. sýnir fram á skilning á að hvaða marki líkamleg snerting er notuð samskiptum í mismunandi menningarheimum eða á notkun beinnar og óbeinnar eða augljósrar og dulinnar merkingar) og getur beitt þessari færni til að semja af lagni um samkomulag sem tekur mið af þessum mismun.

Skilur og tekur þátt í mismunandi menningarheimum, með orðum og án orða og er farinn að vinna að samkomulagi sem tekur mið af menningarmun.

Ber kennsl á ákveðin menningarmun sem kemur fram í munnlegum samskiptum og samskiptum án orða og er meðvitaður um að þetta getur valdið misskilningi en er ófær um að stuðla að sameiginlegum skilningi þvert á menningarheima.

Hefur lágarks skilning á menningarmun í munnlegum eða óyrtum samskiptum og er ófær um að stuðla að sameiginlegum skilningi þvert á menningarheima.

Til baka á [Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni. Viðhorf: Forvitni

Spyr margslunginna spurninga um aðra menningarheima, leitar svara og setur þau fram þannig að þau endurspeglar fjölbætt menningarbundin viðhorf.

Spyr djúpra spurninga um aðra menningarheima og leitar svara við þeim.

Spyr einfaldra eða yfirborðslegra spurninga um aðra menningarheima.

Sýnir lítinn áhuga á að fræðast um aðra menningarheima.

Til baka á [Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Þvermenningarlegt læsi - þekking og hæfni. Viðhorf: Víðsýni

Hefur frumkvæði að og þróar samskipti við fólk með annars konar menningarbakgrunn. Forðast fordóma í samskiptum sínum við fólk með annan menningarbakgrunn

Er byrjaður að eiga frumkvæði að samskiptum við fólk með annars konar menningarbakgrunn og að þróa þau samskipti. Reynir að forðast fordóma í samskiptum sínum við aðra menningarhópa.

Nemandi er víðsýnn í samskiptum sínum við flesta, ef ekki alla með annan menningarbakgrunn. Á erfitt með að halda aftur af ákveðnum fordómum í samskiptum við fólk með annan menningarbakgrunn en áttar sig á eigin fordómum og leitast við að bæta sig.

Móttækilegur fyrir því að eiga samskipti við fólk með annars konar menningarbakgrunn. Á erfitt með að halda aftur af fordómum sínum og er ómeðvitaður um eigin fordóma í samskiptum sínum við aðra menningarhópa.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Símenntun er viðvarandi meðvitað nám sem stundað er alla ævi í þeim tilgangi að auka þekkingu, færni og hæfni.

Háskólar leitast við að undirbúa nemendur undir að stunda nám alla ævi með því að ýta undir tiltekna hæfni og viðhorf í háskólanáminu.

Grunnstoðir símenntunar :

- [Forvitni](#)
- [Frumkvæði](#)
- [Sjálfstæði](#)
- [Yfirfærsla](#)
- [Ígrundun](#)

Til baka á [Símenntun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Grunnstoðir símenntunar: Forvitni

Viðfangsefnið er ítarlega rannsakað og afraksturinn er djúpstæður skilningur og/eða dregnar fram áður lítt þekktar upplýsingar sem eru til marks um mikinn áhuga á viðfangsefninu.

Viðfangsefnið er ítarlega rannsakað og skilar sér í innsýn og/eða upplýsingum sem eru til marks um áhuga á viðfangsefninu.

Rannsókn viðfangsefnis ber einhver merki um dýpt sem er til marks um einhverja innsýn og/eða upplýsingar sem gefa til kynna smávegis áhuga á viðfangsefninu.

Yfirborðsleg rannsókn á viðfangsefninu, lítil innsýn eða upplýsingar umfram þekktar staðreyndir benda til lítils áhuga á viðfangsefninu

Til baka á [Símenntun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Grunnstoðir símenntunar: Frumkvæði

Lýkur verkefnum sem lögð eru fyrir, skapar og sækist eftir tækifærum til að auka þekkingu sína, hæfni og getu

Lýkur verkefnum sem lögð eru fyrir, ber kennsl á og sækist eftir tækifærum til að auka þekkingu sína, hæfni og getu.

Lýkur verkefnum sem lögð eru fyrir og ber kennsl á tækifæri til að auka þekkingu sína, hæfni og getu.

Lýkur verkefnum sem lögð eru fyrir

Til baka á [Símenntun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Grunnstoðir símenntunar: Independence

Áhugi á náminu er greinilegur og kemur í ljós og nýtur sín í verkefnaskilum umfram þær kröfur sem skólinn gerir. Sækist eftir þekkingu og reynslu að eigin frumkvæði.

Aflar sér verulegrar þekkingar umfram þær kröfur sem skólinn gerir og/eða er virkur í að sækjast eftir sjálfstæðum námstækifærum.

Aflar þekkingar umfram við þær kröfur sem skólinn gerir og/eða sýnir áhuga á sjálfstæðum námstækifærum.

Nemandi er farinn að sýna áhuga á að afla sér þekkingar á eigin spýtur, umfram það sem skólinn gerir kröfu um.

Til baka á [Símenntun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Grunnstoðir símenntunar: Yfirfærsla

Vísar greininlega til fyrra náms og notar þá þekkingu og hæfni með nýstárlegum hætti (á nýjan og skapandi hátt) til skilnings og til að bæta frammistöðu sína í nýjum aðstæðum.

Vísar til fyrra náms og sýnir dæmi um hvernig sú þekking og hæfni nýtist til skilnings og til að bæta frammistöðu í nýjum aðstæðum.

Vísar til fyrra náms og gerir tilraun til að nýta þá þekkingu og hæfni til skilningsg og til að bæta frammistöðu í nýjum aðstæðum.

Vísar óljóst til fyrra náms en nýtir þá þekkingu og hæfni ekki til skilnings eða til að bæta frammistöðu í nýjum aðstæðum.

Til baka á [Símenntun](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Grunnstoðir símenntunar: Ígrundun

Fer ítarlega yfir fyrra nám (fyrrri reynslu innan og utan veggja skólastofunnar) sem enduspeglar verulega breytt viðhorf hvað snertir menntun og og lífsreynslu sem er grundvöllur fyrir aukna þekkingu og þroska í framtíðinni.

Fer ítarlega yfir fyrra nám (fyrrri reynslu innan og utan veggja skólastofunnar) sem endurspeglar skýran skilning eða aukna víðsýni er varðar menntun og atburði í lífinu.

Fer ágætlega yfir fyrra nám (fyrrri reynslu innan og utan veggja skólastofunnar) sem endurspeglar örlítið skýrari skilning eða aukna víðsýni er varðar menntu og atburði í lífinu.

Nemandi fer yfirborðslega yfir fyrra nám (fyrrri reynslu innan og utan veggja skólastofunnar) sem endurspeglar ekki skýrari skilning eða aukna víðsýni er varðar menntun eða atburði í lífinu.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Munnleg samskipti eru undirbúin merkingarbær frásögn sem ætlað er að auka þekkingu og skilning eða stuðla að breytingu á viðhorfi, gildum eða hegðun áheyrenda.

Munnleg samskipti :

- [Skipulag](#)
- [Málfar](#)
- [Framsetning](#)
- [Stuðningsefni](#)
- [Megininntak](#)

Til baka á [Munnleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Munnleg samskipti: Skipulag

Skipulag (skilmerkilegur inngangur og niðurstaða, uppröðun efnis í meginmál skýr og gott flæði á milli þátta) er skýrt og greinilegt og kunnáttusamlega útfært sem skapar gott samhengi í kynningunni.

Skipulag (skilmerkilegur inngangur og niðurlag, uppröðun efnis í meginmáli skýr og gott flæði á milli þátta) er skýrt og greinilegt samræmi í kynningunni.

Skipulag (skilmerkilegur inngangur og niðurlag, uppröðun efnis í meginmáli skýr og gott flæði á milli þátta) er stundum en ekki alltaf skýrt í kynningunni.

Skipulag (skilmerkilegur inngangur og niðurlag, uppröðun efnis í meginmáli skýr og gott flæði á milli kafla) er óskýrt í kynningunni.

Til baka á [Munnleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Munnleg samskipti: Tungumál

Málfar er skapandi, eftirminnilegt, sannfærandi og á þátt í að gera kynninguna áhrifaríka. Málfarið hæfir áheyrandahópnum

Málfar er vandlega valið og styður almennt vel við áhrif kynningar. Málfarið hæfir áheyrandahópnum.

Málfar er almennt og hversdagslegt en styður að einhverju leyti við áhrif kynningar. Málfar hæfir áheyrandahópnum.

Málfar er óljóst og og er lítt til þess fallið að styðja við kynninguna. Málfar hæfir ekki áheyrandahópnum.

Til baka á [Munnleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Munnleg samskipti: Framsetning

Tjáning (líkamsstaða, líkamstjáning, augnsamband og raddbeiting) stuðlar að því að gera kynninguna sannfærandi og mælandi virðist fagaður og sjálfsöruggur.

Tjáning (líkamsstaða, líkamstjáning, augnsamband og raddbeiting) stuðlar að því að gera kynninguna áhugaverða og mælandi hvílir vel í sjálfum sér.

Tjáning (líkamsstaða, líkamstjáning, augnsamband og raddbeiting) stuðlar að því að gera kynninguna skiljanlega en mælandi virðist hikandi.

Tjáning (líkamsstaða, líkamstjáning, augnsamband og raddbeiting) dregur úr skiljanleika kynningar og mælandi virðist óöruggur.

Til baka á [Munnleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Munnleg samskipti: Stuðningsefni

Fjölbreytt stuðningsefni (útskýringar, dæmi, skýringarmyndir, tölfræði, hliðstæður, tilvitnanir í viðeigandi heimildir/áhrifavaldar) er viðeigandi og upplýsingar eða greiningar í stuðningsefninu styðja verulega við kynninguna eða staðfesta trúverðugleika mælanda í umfjöllun um efnið.

Stuðningsefni (útskýringar, dæmi, skýringarmyndir, tölfræði, hliðstæður, tilvitnanir í viðeigandi heimildir) er viðeigandi og upplýsingar eða greiningar í stuðningsefninu styðja almennt við kynninguna eða benda til trúverðugleika mælanda í umfjöllun um efnið.

Stuðningsefni (útskýringar, dæmi, skýringarmyndir, tölfræði, hliðstæður, tilvitnanir í viðeigandi heimildir) er viðeigandi og upplýsingar eða greiningar í stuðningsefninu styðja að einhverju leyti við kynninguna og trúverðugleika mælanda í umfjöllun um efnið.

Ófullnægjandi stuðningsefni (útskýringar, dæmi, skýringarmyndir, tölfræði, hliðstæður, tilvitnanir í viðeigandi heimildir), vísað til upplýsinga eða greininga sem styðja að litlu leyti við kynninguna eða trúverðugleika mælanda.

Til baka á [Munnleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Munnleg samskipti: Megininntak

Megininntak er sannfærandi (sett fram með skýrum hætti, endurtekningar eru viðeigandi, eftirminnilegt og mjög vel rökstutt).

Megininntak er skýrt og í góðu samhengi við stuðningsefni.

Megininntak er að mestu skiljanlegt en vantar viðeigandi endurtekningu til áherslu og er ekki eftirminnilegt.

Hægt er að átta sig á megininntaki en framsetning er óskýr í kynningunni.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Úrlausn vandamála er það ferli að hanna meta og innleiða aðferðir til að svara opinni spurningu eða ná æskilegu markmiði. Að leysa vandamál felur í sér ákvarðanatöku.

Úrlausn vandamála :

- Skilgreining á vandamáli
- [Að finna aðferðir](#)
- [Tillögur að lausnum/tilgátum](#)
- [Mat á hugsanlegum lausnum](#)
- [Útfærsla lausnar](#)
- [Mat á niðurstöðum](#)

Til baka á [Úrlausn vandamála](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Úrlausn vandamála: Skilgreining á vandamáli

Sýnir fram á færni til að setja fram skýra lýsingu á vandamáli byggða á insæi þar sem allir viðeigandi samhengispættir eru teknir til greina

Sýnir fram á færni til að setja fram lýsingu á vandamáli þar sem flestir viðeigandi samhengispættir eru teknir til greina og þar sem lýsing vandamálsins er nægilega nákvæm.

Er byrjaður/byrjuð að sýna fram á færni til að setja fram lýsingu á vandamáli þar sem flestir viðeigandi samhengispættir eru teknir til greina, en lýsingin er yfirborðskennd.

Sýnir fram á takmarkaða færni til að setja fram lýsingu á vandamáli eða tengdum samhengispáttum.

Til baka á [Úrlausn vandamála](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Úrlausn vandamála: Að finna/koma auga á aðferðir

Kemur auga á margar leiðir til að leysa vandamálið, sem eiga við í viðkomandi samhengi.

Kemur auga á margar leiðir til að leysa vandamálið, en aðeins sumar þeirra eiga við í viðkomandi samhengi.

Kemur auga á eina leið til að leysa vandamálið, sem eiga við í viðkomandi samhengi.

Kemur auga á eina eða fleiri leiðir til að leysa vandamálið, en þær eiga ekki við í viðkomandi samhengi.

Til baka á [Úrlausn vandamála](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Úrlausn vandamála: Tillögur að lausnum/tilgátur

Leggur til eina eða fleiri lausnir/tilgátur sem eru til marks um djúpan skilning á vandamálinu. Lausn/tilgátur taka mið af samhengispáttum, sem og öllum eftirfarandi þáttum: siðferðilegum, röklegum og menningarbundnum víddum vandamálsins.

Leggur til eina eða fleiri lausnir/tilgátur sem eru til marks um skilning á vandamálinu. Lausn/tilgátur taka mið af samhengispáttum, sem og einum eftirfarandi þátta: siðferðilegum, röklegum eða menningarbundnum víddum

Leggur til eina lausn/tilgátu sem er „tilbúin“ eða fyrirliggjandi, fremur en lausn sem tekur til greina tiltekna samhengispætti í tengslum við vandamálið.

Leggur fram lausn/tilgátu sem erfitt er að meta vegna þess að hún er óljós eða tekur aðeins óbeint á vandamálinu.

Til baka á [Úrlausn vandamála](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Úrlausn vandamála: Mat á hugsanlegum lausnum

Mat á lausnum er djúphugult og vandað (t.d. ítarlegar skýringar sem lýsa miklu innsæi) með djúpstæðri og rækilegri greinargerð um allt eftirfarandi: tekur til greina sögu vandamálsins, fer yfir röksemdafærslu, kannar fýsileika lausnarinnar og leggur mat á áhrif hennar.

Mat á lausnum er ásættanlegt (t.d. hefur ítarlega skýringu) og felur í sér eftirfarandi: tekur til greina sögu vandamálsins, fer yfir röksemdafærslu, kannar fýsileika lausnarinnar og leggur mat á áhrif hennar.

Mat á lausnum er stutt (t.d. er skýring yfirborðskennd) og felur í sér eftirfarandi: tekur til greina sögu vandamálsins, fer yfir röksemdafærslu, kannar fýsileika lausnarinnar og leggur mat á áhrif hennar

Mat á lausnum er yfirborðskennt (t.d. hefur aðeins mjög stutta skýringu sem ristir grunnt) og felur í sér eftirfarandi: tekur til greina sögu vandamálsins, fer yfir röksemdafærslu, kannar fýsileika lausnarinnar og leggur mat á áhrif hennar

Til baka á [Úrlausn vandamála](#)

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Úrlausn vandamála: Útfærsla lausnar

Lausnin útfærð þannig að tekið er ítarlega og af dýpt á mörgum samhengispáttum vandanmálsins.

Lausnin útfærð á þann hátt að tekið er á mörgum samhengispáttum vandamálsins en yfirborðslega

Lausnin útfærð á þann hátt að tekið er á vandamálinu, en horft fram hjá viðeigandi samhengispáttum

Lausnin útfærð á þann hátt að ekki er tekið á vandamálinu með beinum hætti

[Til baka á Úrlausn vandamála](#)[Til baka á LOUIS hæfnirammann](#)

Úrlausn vandamála: Mat á niðurstöðum

Farið ítalrlega yfir niðurstöður varðandi skilgreint vandamáli og sérstaklega litið til þess hvort þörf er fyrir frekari rannsóknir.

Farið yfir niðurstöður varðandi skilgreint vandamáli og að hluta litið til þess hvort þörf er fyrir frekari rannsóknir.

Farið yfir niðurstöður varðandi skilgreint vandamál en lítið eða ekkert litið til þess hvort þörf er fyrir frekari rannsóknir.

Farið yfir niðurstöður varðandi skilgreint vandamál en ekkert litið til þess hvort þörf er fyrir frekari rannsóknir.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Læsi á megindleg gögn: einnig þekkt sem talnalæsi, er hugsanagangur (e. habit of mind), hæfni og færni í að vinna með talnagögn. Einstaklingar sem eru vel læsir á megindleg gögn búa yfir rökhugsun og getu til að leysa margvísleg megindleg vandamál í raunverulegum og hversdagslegum aðstæðum. Þeir skilja og geta fært fram vel ígrunduð rök, studd megindlegum gögnum og geta sett þessi rök fram á margs konar sniði (í orðum, línuritum, stærðfræðijöfnum, o.s.frv. eftir því hvað á við)

Læsi á megindleg gögn:

- [Túlkun](#)
- [Kynning](#)
- [Útreikningur](#)
- [Beiting/greining](#)
- [Forsendur](#)
- [Samskipti](#)

Til baka á [Læsi á megindleg gögn](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Læsi á megindleg gögn: Túlkun

Setur fram nákvæma útskýringu á upplýsingum sem settar eru fram á stæðfræðilegu formi. Dregur viðeigandi ályktanir út frá þeim upplýsingum. Til dæmis, skýrir vel leitni sem kemur fram á línuriti og dregur skynsamlegar ályktanir um hvað gögnin segja um framtíðarþróun.

Setur fram nákvæma útskýringu á upplýsingum sem settar eru fram á stæðfræðilegu formi. Til dæmis, skýrir vel leitni sem kemur fram á línuriti.

Setur fram að sumu leyti nákvæma útskýringu á upplýsingum sem settar eru fram á stæðfræðilegu formi en gerir af og til minni háttar mistök sem tengjast útreikningi eða einingum. Til dæmis, skýrir vel leitni í línuriti en gæti hafa reiknað hallatöluna skakkt.

Gerir tilraun til að skýra upplýsingar sem settar eru fram á stæðfræðilegu formi en dregur rangar ályktanir um hvað þessar upplýsingar merkja. Til dæmis, reynir að skýra leitni sem línuritið gefur til kynna en mistúlkar um hvers konar hneigð er að ræða, t.d. með því að ruglast á jákvæðri og neikvæðri hneigð.

Til baka á [Læsi á meindleg gögn](#)Til baka á [LOUIS hænirammann](#)

Læsi á meindleg gögn: Kynning

Sýnir kunnáttu og færni í að umskrá viðkomandi upplýsingar og setja þær fram á stærðfræðilegan hátt sem veitir innsæi og stuðlar að dýpri skilningi

Sýnir hærni til að umskrá viðkomandi upplýsingar og setja þær fram á viðeigandi stærðfræðilegan hátt.

Leggur upplýsingar fram með stærðfræðilegum hætti en umskráningin er ónákvæm eða aðeins að hluta til viðeigandi.

Leggur fram upplýsingar með stærðfræðilegum hætti en umskráningin er ekki viðeigandi eða ónákvæm.

Til baka á [Læsi á megindleg gögn](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Læsi á megindleg gögn: Útreikningur

Útreikningar eru í meginatriðum vel heppnaðir og nægilega yfirgripsmikilir til að leysa verkefnið. Útreikningar eru líka vel fram settir (skýrir, hnitmiðaðir, o.s.frv).

Útreikningar takast í meginatriðum vel og eru nægilega yfirgripsmikilir til að leysa verkefnið.

Útreikningar eru annað hvort aðeins að hluta til rétt reiknaðir til eða ekki nægilega yfirgripsmiklir til að leysa verkefnið.

Útreikningar eru gerðir en hvorki fullnægjandi né rétt reiknaðir.

Til baka á [Læsi á meginndleg gögn](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Læsi á meginndleg gögn: Beiting/greining

Beitir meginndlegri gagnagreiningu til að leggja grunn að vel ígrundaðari ályktun og notar greininguna til að komast að glöggum og vönduðum niðurstöðum.

Beitir meginndlegri gagnagreiningu til að leggja grunn að ályktun sem stenst og notar greininguna til að komast að ásættanlegri niðurstöðu.

Beitir meginndlegri gagnagreiningu til að leggja grunn að röklegri ályktun (án innblásturs, blæbrigða eða frumleika) og notar greininguna til að komast að mögulegri niðurstöðu.

Beitir meginndlegri gagnagreiningu til að leggja grunn að einfaldri ályktun sem gerð er með fyrirvara og er hikandi við að nota greininguna til að komast að niðurstöðu .

Til baka á [Læsi á meginndleg gögn](#)

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Læsi á meginndleg gögn: Forsendur

Gerir grein fyrir forsendum og færir sannfærandi rök fyrir hvers vegna tiltekna forsendur eiga við. Er meðvitaður um að trúverðugleiki lokaniðurstöðu takmarkast af nákæmni forsendna sem gengið er út frá.

Gerir grein fyrir forsendum og færir sannfærandi rök fyrir hvers vegna tiltekna forsendur eru viðeigandi.

Gerir grein fyrir forsendum.

Gerir tilraun til að að gera grein fyrir forsendum.

Til baka á [Læsi á meindleg gögn](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Læsi á meindleg gögn: Samskipti

Notar meindleg gögn í tengslum við efnisyfirlýsingu eða tilgang verkefnis og setur þau fram á áhrifaríku sniði og útskýringar eru vandaðar.

Notar meindleg gögn í tengslum við efnisyfirlýsingu eða tilgang verkefnis en gæti sett gögnin fram á áhrifaríka sniði og liðir í útskýringum eru misgóðir.

Notar meindleg gögn en tekst ekki að tengja þau nægilega vel við efnisyfirlýsingu eða tilgang verkefnis.

Kynnir efnisyfirlýsingu sem mætti styrkja með notkun meindlegra gagna en notar ekki viðeigandi tölfræðilegan stuðning. (notar e.t.v.hugtök sem eru hálf-meindleg líkt og „mörg,“ „fá,“ „í auknum mæli“ o.s.frv. fremur en nákvæm tölfræðihugtök.)

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Lestur er margþætt ferli sem felst í að lesa úr bókstafstáknum eða rittáknum og breyta þeim í hljóð og skilja merkingu þeirra

Lestur :

- [Skilningur](#)
- [Textategund](#)
- [Tengsl við textann](#)
- [Greining](#)
- [Túlkun](#)
- [Rödd lesanda](#)

Til baka á [Lestur](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Lestur: Skilningur

Ber kennsl á það sem textinn gefur til kynna varðandi samhengi, sjónarhorn eða þætti sem ganga lengra en verkefnið sem lagt var fyrir eða lengra en bókstafleg skilaboð höfundar (t.d. kemur auga á víðtækari mál sem hafa áhrif eða véfengir skilaboð eða framsetningu höfundar).

Notar textann, almenna þekkingu á baksviði og/eða sértæka þekkingu á samhengi höfundar til að draga flóknari ályktanir um skilaboð og viðhorf höfundar.

Metur hvernig einkenni textans (t.d. uppbygging málsgreina og efnisgreina eða blæbrigði) styrkja skilaboð höfundar, dregur grunnályktanir um samhengi höfundar og tilgang textans.

Hefur nægilegan skilning á orðaforða textans til að umorða hann eða gera samantekt þannig að skilaboð textans komist til skila.

Til baka á [Lestur](#)

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Lestur: Textategund

Notar kunnáttu sína við að bera kennsl á texta innan og þvert á textategundir og beitir ólíkum nálgunum og mismunandi væntingum út frá einkennum tilekinna textategunda.

Getur lýst mun á textategundum og hefðum sem einkenna þær.

Ígrundar reynslu sína af lestri á mismunandi textategundum, les bæði eins og hefðir textategundar gera ráð fyrir og þvert á hefðir, bæði meðvitað og með tilraunakenndum hætti.

Beitir þekkingu sinni á textategundum við lestur á ýmsu námsefni með viðunandi árangri en án ígrundunar.

Til baka á [Lestur](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Lestur: Tengsl við textann

Leggur mat á texta út frá fræðilegu vægi hans og mikilvægi, bæði innan fræðasviðs og þvert á mismunandi fræðigreinar, og tekur mið af því sem textinn hefur fram að færa og hvað það hefur í för með sér.

Notar texta í fræðilegu samhengi til að mynda þekkingargrunn á sínu fræðasviðs og til að varpa fram og kanna mikilvægar spurningar.

Nálgast texta í þeim tilgangi að öðlast þekkingu bæði á viðkomandi málefni og almennt.

Nálgast texta sem verkefni sem sett hefur verið fyrir í þeim tilgangi að finna rétt svör og læra þær staðreyndir og þau hugtök sem gerð er krafa um í náminu.

[Til baka á Lestur](#)[Til baka á LOUIS hæfnirammann](#)

Lestur: Greining

Leggur mat á mismunandi nálganir við að tengja hugmyndir, uppbyggingu eða önnur einkenni texta í þeim tilgangi að byggja upp þekkingu eða innsýn bæði innan texta og og þvert á texta og fræðasvið.

Ber kennsl á tengsl milli hugmynda, uppbyggingar texta og annara einkenna textans í þeim tilgangi að meta hvernig þessir þættir styðja við aukinn skilning á textanum í heild sinni.

Áttar sig á tengslum á milli tiltekinna hluta eða þátta texta, t.d. áhrifarík og máttlaus röksemdafærslu eða áhrif málfarseinkenna og skoðar hvernig þessir þættir hafa áhrif á skilning á textanum í heild sinni.

Ber kennsl á þætti texta (t.d. inntak, uppbyggingu, eða tengsl hugmynda í textanum) nægilega vel til að geta svarað þeim spurningum sem settar eru fram í verkefninu.

Til baka á [Lestur](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Lestur: Túlkun

Sýnir fram á kunnáttu í lestri út frá þekkingarfræðilegu sjónarhorni en getur líka lagt stund á lestur sem er liður í viðvarandi samræðu innan sem utan fræðasviðsins eða tiltekinna samfélagshópa.

Tjáir skilning sinn á margs konar nálgunum við lestur og margvíslegum túlkunarleiðum innan síns fræðasviðs eða tiltekinna samfélagshópa.

Sýnir fram á getu til að lesa meðvitað og getur valið sér ákveðna aðferð við túlkun eftir því hver tilgangurinn er með lestrinum.

Áttar sig á mismunandi tilgangi lesturs en reiðir sig á skýr fyrirmæli frá kennara.

Til baka á [Lestur](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Lestur: Rödd lesanda

Ræðir texta og tekur sjálfstæða vitsmunalega og siðferðilegra afstöðu sem er til þess fallin að leiða áfram eða eiga þátt í fræðilegri umræðu.

Útskýring á texta (með túlkun eða spurningum) er til þess fallin að dýpka eða styrkja umræðuna.

Tekur þátt í skipulegum umræðum um texta (svo sem í skólastofu) og á þar með þátt í að styrkja sameiginlegan grunnskilningi á textanum.

Gerir athugasemdir við texta sem bera vott um skilning á textanum og tengsl hans við verkefnið.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Teymisvinna: Vinna sem er unnin sameiginlega af teymi, hópvinna (Íslensk nútímamálsorðabók). Hversu vel teymisvinna gengur er komið undir framkomu einstaklinga sem mynda hópinn (það sem þeir leggja af mörkum til hópverkefnisins, samskipti þeirra við aðra meðlimi hópsins, magn og gæði framlags þeirra til hópumræðna).

Teymisvinna :

- [Virk þátttaka í teymisfundum](#)
- [Auðveldar þátttöku annarra í hópnum](#)
- [Framlög einstaklinga utan teymisfunda](#)
- [Skapar uppbyggilegan anda í hópnum](#)
- [Bregst við ágreiningi](#)

Til baka á [Teymisvinna](#)

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Teymisvinna: Virk þátttaka í teymisfundum

Hjálpar hópnum að komast áfram í vinnu sinni með því að vekja athygl á verðleikum hugmynda og tillagna annarra.

Leggur til valkosti við úrlausn sem byggir á hugmyndum annarra.

Leggur fram nýjar tillögur til að ýta undir framvindu í vinnu hópsins.

Deilir hugmyndum sínum en ýtir ekki undir framvindu vinnu hópsins.

Til baka á [Teymisvinna](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Teymisvinna: Auðveldar þátttöku annarra í hópnum

Virkjar hópmeðlimi þannig að þeir eigi auðveldara með að leggja til málanna á fundum, bæði með því að grípa hugmyndir annarra og byggja á þeim og eins með því að taka eftir þegar meðlimir eru óvirkir og hvetja þá til þátttöku.

Virkjar hópmeðlimi þannig að þeir eigi auðveldara með að leggja til málanna á fundum með því að grípa hugmyndir annarra og þróa þær áfram.

Virkjar hópmeðlimi þannig að þeir eigi auðveldara með að leggja til málanna á fundum með því að endurtaka skoðanir annarra eða spyrja spurninga til að fá fram skýrara álit.

Tekur þátt með því að taka orðið þegar röðin er komin að honum/henni og hlustar á aðra án þess að grípa fram í fyrir þeim.

Til baka á [Teymisvinna](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Teymisvinna: Framlög einstaklinga utan teymisfunda

Lýkur verkefnum tímanlega fyrir skilafrest; Úrlausnin er yfirgripsmikil og ítarleg og hefur stutt framvindu í vinnu hópsins. Hefur sýnt frumkvæði að því að hjálpa öðrum meðlimum hópsins að ljúka sínum verkefnum svo þau standist gerðar kröfur

Lýkur verkefnum tímanlega fyrir skilafrest; Úrlausnin er yfirgripsmikil og ítarleg og hefur stutt framvindu í vinnu hópsins.

Lýkur verkefnum tímanlega fyrir skilafrest; Framlag til verkefnisins hefur stutt framvindu í vinnu hópsins.

Lýkur verkefnum tímanlega fyrir skilafrest.

Til baka á [Teymisvinna](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Teymisvinna: Skapar uppbyggilegan anda í hópnum

Stuðlar að uppbyggilegum starfsanda með því að gera allt eftirfarandi: • Kemur fram við meðlimi hópsins af virðingu og er uppbyggileg/ur í samskiptum. • Notar jákvæðan tón í samskiptum sínum, hvort sem þau eru skrifleg eða munnleg, svipbrigði og líkamstjáning gefa í skyn jákvætt viðhorf til hópsins og vinnu hans. • Hvetur meðlimi hópsins áfram með því að láta í ljós trú á mikilvægi verkefnis og getu hópsins til að vinna það. • Býður fram aðstoð og/eða hvetur aðra hópmeðlimi.

Stuðlar að uppbyggilegum starfsanda með því að gera þrennt af eftirfarandi: • Kemur fram við meðlimi hópsins af virðingu og er uppbyggileg/ur í samskiptum. • Notar jákvæðan tón í samskiptum sínum, hvort sem þau eru skrifleg eða munnleg, svipbrigði og líkamstjáning gefa í skyn jákvætt viðhorf til hópsins og vinnu hans. • Hvetur meðlimi hópsins áfram með því að láta í ljós trú á mikilvægi verkefnis og getu hópsins til að vinna það. • Býður fram aðstoð og/eða hvetur aðra hópmeðlimi.

Nemandi stuðlar að uppbyggilegum starfsanda með því að gera tvennt af eftirfarandi: • Kemur fram við meðlimi hópsins af virðingu og er uppbyggileg/ur í samskiptum. • Notar jákvæðan tón í samskiptum sínum, hvort sem þau eru skrifleg eða munnleg, svipbrigði og líkamstjáning gefa í skyn jákvætt viðhorf til hópsins og vinnu hans. Hvetur meðlimi hópsins áfram með því að láta í ljós trú á mikilvægi verkefnis og getu hópsins til að vinna það. Býður fram aðstoð og/eða hvetur aðra hópmeðlimi.

Nemandi stuðlar að uppbyggilegum starfsanda með því að gera eitt af eftirfarandi: • Kemur fram við meðlimi hópsins af virðingu og er uppbyggileg/ur í samskiptum. • Notar jákvæðan tón í samskiptum sínum, hvort sem þau eru skrifleg eða munnleg, svipbrigði og líkamstjáning gefa í skyn jákvætt viðhorf til hópsins og vinnu hans. Hvetur meðlimi hópsins áfram með því að láta í ljós trú á mikilvægi verkefnis og getu hópsins til að vinna það. Býður fram aðstoð og/eða hvetur aðra hópmeðlimi.

Til baka á [Teymisvinna](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Teymisvinna: Bregst við ágreiningi

Tekur á skaðlegum ágreiningi með beinum og uppbyggilegum hætti, stuðlar að lausn sem styrkir almenna samheldni teymisins og framtíðar árangur.

Ber kennsl á og viðurkennir ágreining og veigrar sér ekki við honum.

Beinir athygli að því að verkefninu og því sem sameinar hópinn (frá ágreiningsmálum).

Samþykkir eða tekur ekki afstsöðu gagnvart ólíkum skoðunum/hugmyndum/sjónarmiðum.

Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skrifleg samskipti eru þróun og tjáning hugmynda í rituðu máli. Færni í skriflegum samskiptum felur í sér að geta unnið með ólíkar textategundir og mismunandi stíl. Það getur falist í að vinna með ólíkar ritunaraðferðir og blöndun texta, mynda og (tölfræðilegra) gagna. Færni í skriflegum samskiptum þróast með síendurtekinni reynslu í formlegu námi.

Skrifleg samskipti :

- [Samhengi og markmið skrifa](#)
- [Þróun efnis](#)
- [Hefðir innan fræðigreina og -sviða](#)
- [Heimildir og gögn](#)
- [Vald á setningafræði og málfræði](#)

Til baka á [Skrifleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skrifleg samskipti: Samhengi og markmið skrifa

Sýnir ítarlegan skilning á samhengi, lesendum og tilgangi sem í samræmi við það verkefni sem sett var fyrir og skerpir á öllum þáttum í verkefninu.

Sýnir fullnægjandi skilning á samhengi, lesendum og tilgangi og hefur skýran fókus á það verkefni sem sett var fyrir (t.d. verkefnið tekur mið af lesendum, tilgangi og samhengi).

Sýnir að höfundur er meðvitaður um samhengi, lesendur og það verkefni sem sett var fyrir (t.d. sýnir vaknandi vitund um viðbrögð og forsendur lesenda).

Sýnir lágmarks skilning á samhengi, lesendum, tilgangi og því verkefni sem sett var fyrir (t.d. væntingar kennara eða hans sjálfs sem lesanda).

Til baka á [Skrifleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skrifleg samskipti: Þróun efnis

Notar viðeigandi og trúverðugt efni sem sýnir að höfundur hefur góð tök á viðfangsefninu, hefur skilning á því og mótar verkefnið í heild.

Notar viðeigandi og trúverðugt efni til að kanna hugmyndir innan fræðasviðsins og móta það í heild.

Uses appropriate and relevant content to develop and explore ideas through most of the work.

Notar viðeigandi efni til að kanna og þróa hugmyndir í flestum þáttum verkefnisins.

Til baka á [Skrifleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skrifleg samskipti: Hefðir innan fræðigreina og -sviða

Sýnir fram á að vera vel meðvitaður um og fær um að beita fjölbættum hefðum fræðasviðs og/eða textategundar, þ.m.t. varðandi skipulag, inntak, framsetningu, sniðmát og blæbrigði.

Sýnir samkvæmni í að fylgja mikilvægum hefðum tiltekins fræðasviðs og/eða textategundar, þ.m.t. varðandi skipulag, inntaki framsetningu og blæbrigði.

Fylgir því sem til er ætlast á tilteknu fræðasviði og/eða í textategund í grunnskipulagi, inntaki og framsetningu.

Gerir tilraunir til að fylgja samræmdu kerfi þegar kemur að grunnskipulagi og framsetningu.

Til baka á [Skrifleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skrifleg samskipti: Heimildir og gögn

Sýnir fram á töluverða færni í notkun sinni á traustum, viðeigandi heimildum sem hann nýtir til að þróa hugmyndir sem eiga við fræðasvið og textategund skrifanna.

Notar gegnumgangandi traustar og viðeigandi heimildir til að styðja við hugmyndir sem falla undir fræðasvið og textategund skrifanna.

Sýnir viðleitni til að styðjast við traustar og viðeigandi heimildir til að styðja við hugmyndir sem eru viðeigandi fyrir fræðasvið og textategund skrifanna.

Sýnir viðleitni til að styðjast við heimildir til að styðja hugmyndir sem koma fram í skrifunum.

Til baka á [Skrifleg samskipti](#)Til baka á [LOUIS hæfnirammann](#)

Skrifleg samskipti: Vald á setningafræði og málfræði

Beitir fágðu málari sem kemur merkingu höfundar til skila með skýrum og greinargóðum hætti, þar sem varla má vinna villur í setninga- og málfræði.

Beitir skýru málari sem kemur almennt merkingu höfundar til skila. Fáar setningafræði- og málfræðivillur eru í verkefnunum í sýnismöppunni/ferilmöppunni.

Notar málari sem kemur almennt merkingu höfundar til skila með tiltölulega skýrum hætti þó að einhverjar setningafræði- og málfræðivillur séu til staðar.

Málari kemur á köflum í veg fyrir skýran skilning á merkingu vegna fjölda villa í setninga- og málfræði.